మన చుట్టూ

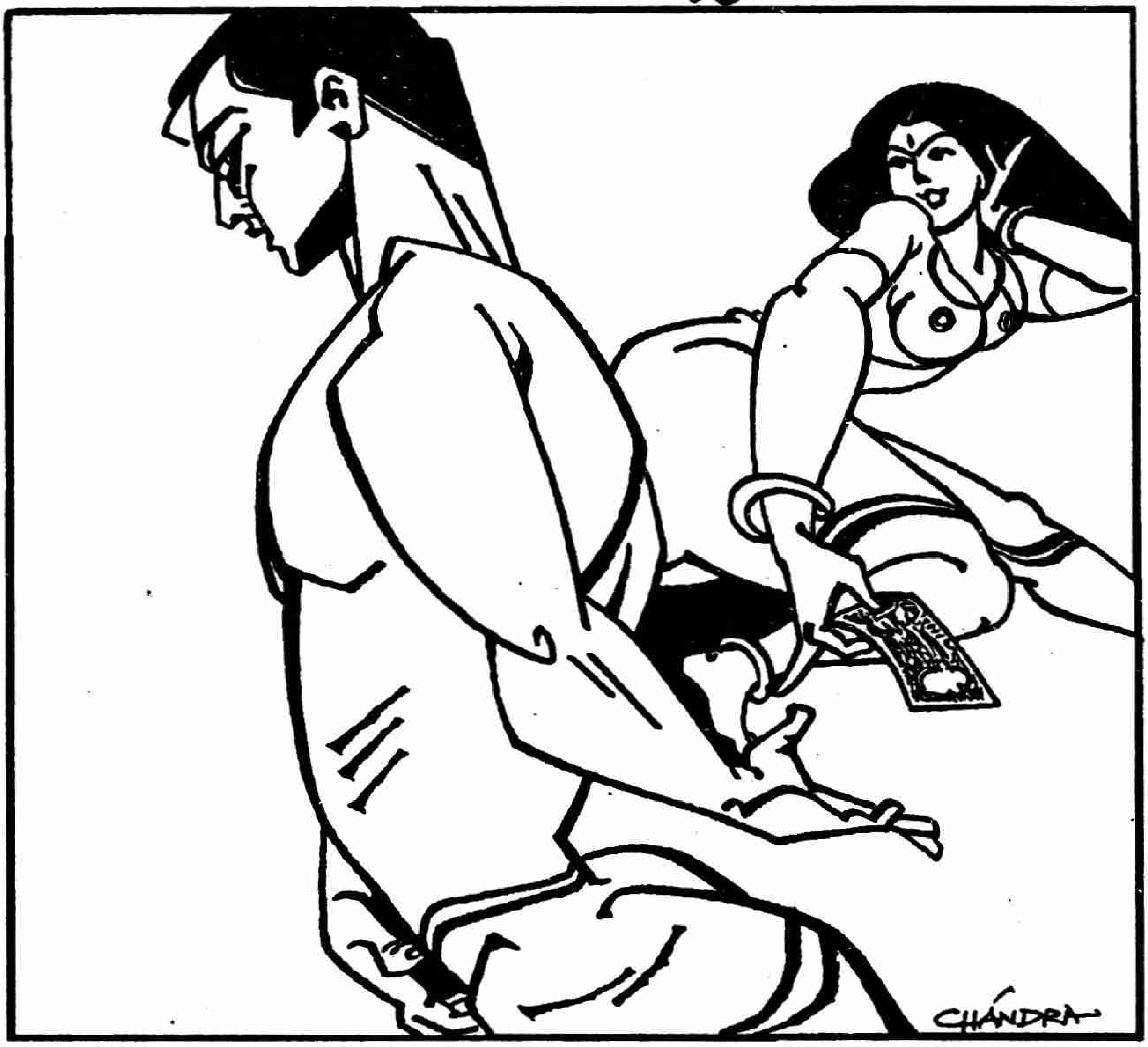

(నీ చుట్టూ వున్న వాతావరణం ఎలాంటిదైనా నువ్వు నీతిగా వుండు అనటం ఎంత వరకు న్యాయం?)

“అసలిక్కడ జరిగే యవ్వారాలన్నింటికీ ఆయువుపట్టు లాంటోడివి.... నువ్విలా మడిగట్టుక్కూచుంటే ఎలా పంతులూ....” అంది లక్ష్మి నవ్వుతూ.

“సరి.... సర్లే.... నువ్వెళ్ళు..... నీ రూం నెంబర్ చెప్పేరా....” అన్నాడు సత్యం.

“ఎల్తా..... కానీ నీకు గాని గాలి మళ్ళితే మాత్రం సిగ్గుపడకుండా చెప్పు....” అంది లక్ష్మి వోవోరచూపు విసిరేస్తూ....

నడుం తిప్పుకుంటూ మెట్లవేపు వెడుతున్న లక్ష్మిని చూస్తుంటే సత్యం పాతికేళ్ళ వయసు అగ్గిపుల్ల

సెగ తగిలినట్టు ఓ క్షణం చురుక్కుమంది.

ఆశ, అవకాశం లేక కాదు, లక్ష్మే కాదు. లక్ష్మిలా వొంటి వ్యాపారం కోసం ఆ శ్రీనివాసా లాడ్జికి రోజూ వచ్చే ఆడాళ్ళు యింకా చాలా మందున్నారు. తను యిష్ట పట్టమే ఆలశ్యం..... ఎవరూ కాదనరు. సత్యం వయసు, శరీరం ఆడ అనుభవం కోసం ఆరాటపడుతున్నాయి. కంటి కెదురుగా ఆహారం వుంది. ఆకలుంది.... అయినా కడుపు నింపుకోవాలనిపించటం లేదు సత్యానికి.

సత్యం ఆ లాడ్జిలో ఉద్యోగానికి చేరి వారం రోజులైంది. ఆ ఉద్యోగానికి యిదీ అని ఓ పేరుపెట్టటం కష్టం. ఆ లాడ్జికి కేషియరు, గుమాస్తా, మేనేజర్ అన్నీ సత్యమే. ఇంటికి భోజనానికి వెళ్ళినప్పుడు, మరీ అలసటగా వుండి ఓ అరగంట నడుం వాల్చినప్పుడు కేష్‌బాక్స్‌కి తాళం వేసుకుని కౌంటర్ పని కుర్రాళ్ళలో ఎవరికో ఒకరికి అప్ప చెపుతాడు.

శ్రీనివాసా లాడ్జి మరీ పెద్ద లాడ్జేం కాదు. తాలుకా హెడ్ క్వార్టర్స్ అయిన ఆ ఊరు లాగే ఆ లాడ్జి అన్నిరకాలుగా మధ్యస్థితిలోనే వుంది. పదిహేను గదులున్న ఆ లాడ్జి ఆడ వ్యాపారంలో తప్ప ఆ ఊళ్ళో లాభసాటిగా నడవదని ఓనర్‌గారు ఎప్పుడో గ్రహించారు. అందుకే అవసరమైనవాళ్ళతో అన్నిరకాల వ్యవహారాలు కుదుర్చుకుని శ్రీనివాసా లాడ్జిని ఊళ్ళో మంచి ఆడపేరున్న లాడ్జిగా తయారుచేశారు.

లాడ్జి తాలూకు పనే కాకుండా, ఆ లాడ్జిలో జరిగే వ్యవహారాలే కాకుండా యీ వారం రోజుల్లో సత్యానికి యింకా చాలా విషయాలు తెలిశాయి.

మనసుకి, బతుక్కి, ముఖానికి రంగేసుకుని, నిరుత్సాహాన్ని, నీరసాన్ని, నిర్లిప్తతని ఉత్సాహంగా, వెకిలి వేళాకోళాలుగా, బూతుజోకులుగా మార్చేసుకుని చలనం వుండీలేని గబ్బిలాల్లాగా ఆ లాడ్జికే అంకితం అయిపోయి బతికే లక్ష్మిలాంటి ఆడవాళ్ళ జీవితాలతో పరిచయం ఏర్పడింది. వాళ్ళ సంపాదనెంతో, అందులో ఇతరుల వాటాలెంతో తెలిశాయి. రక్తం కనిపించకుండా, కత్తిపోటు లేకుండా నిత్యం జరిగే ఎన్నోరకాల మానసిక హత్యలు తెలిశాయి. జరిపించేవాళ్ళు వేరే ఉన్నా, యివన్నీ తన చేతి మీదుగా జరగడం మహా నరకంగా వుంది సత్యానికి. అందుకే అంతమంది ఆడవాళ్ళు కంటికెదురుగా ఉన్నా, వాళ్ళు కన్విస్తున్నా ముందుకి అడుగు పట్టంలేదు. లక్ష్మే కాదు, అక్కడ ఇంకే ఆడమనిషితో కొంచం చనువుగా వున్నా, తనూ ఏదో హత్య చేసే ప్రమాదం వుందన్నంత బెరుకు పట్టుకుంది.

లక్ష్మి పైకి వెళ్ళి అప్పుడే పది నిమిషాలవుతోంది. లక్ష్మి కూడా పైకి వెళ్ళిన మగమనిషిని కూడా చూశాడు సత్యం. "ఈపాటికి గది చేరుకుంటారు. తలుపులు వేసేసుకునుంటారు".... అక్కడ జరిగేవన్నీ కళ్ళ ముందు కదులుతున్నట్టుంది. సత్యం గుండెల దగ్గర బైల్దేరిన సన్నని వొణుకు క్రమేపీ వొళ్ళంతా పాకింది. ఏదో శక్తి, ఏదో ఆరాటం శరీరాన్నంతా కాల్చి మరగపెడుతున్నట్టుంది. కూచున్నవాడు గబుక్కున లేచి సిగరెట్ వెలిగించాడు. రెండు మూడు అగ్గిపుల్లల్తో తంటాలు పడితేనే తప్ప సిగరెట్ వెలగలేదు.

అంతకుముందు సిగరెట్ అలవాటు లేదు సత్యానికి. జరక్కూడనివి జరుగుతున్నాయి. అవి తప్పనిసరిగా జరిపించే వుద్యోగం తనది. ఉద్రేకపరిచే వాతావరణం..... ఆ వుద్రేకాన్ని తట్టుకోవాలన్న పట్టుదల.... లొంగి పోతానేమోనన్న భయం, వీటన్నింటికీ అవుట్‌లెట్‌గా, ఇంకేం చెయ్యాలో తోచక నాలుగు రోజుల్నించీ సిగరెట్లు కాల్చటం ఆరంభించాడు.

పరిస్థితులన్నీ తెలుసు. నిరుద్యోగిగా నాలుగేళ్ళు నానాయాతనా పడ్డాడు. గొప్ప వుద్యోగాలు కాకపోయినా ఏ చిన్నదైనా గవర్నమెంట్ జాబో, లేదా ఏదేనా ఫ్యాక్టరీ జాబో దొరుకుతుందని ఎంతో

ఆశపడ్డాడు. అప్లికేషన్ పంపిన ప్రతిసారీ వుత్సాహాన్ని ఎరువు తెచ్చుకున్నాడు, అయినా సత్యం ఆశ ఫలించలేదు.

ఊరికే కూచోలేక, ఇంట్లో యిబ్బందులు చూళ్ళేక చివరికి తండ్రితో సత్యమే చెప్పాడు..... "వందిచ్చినా, యాభై యిచ్చినా సరే, ఏదేనా కొట్లో లెఖ్ఖలు రాసే వుద్యోగమేనా" చూడమని. సత్యం అలా చెప్పాక, ఆయన నెలరోజులు ప్రయత్నించాక ఈ వుద్యోగం దొరికింది.

నెలకి రెండొందల జీతం.... అందులో వున్న వుళ్ళో అనేటప్పటికి, సత్యంతోపాటు ఆ ఇంటి వాళ్లందరూ ఏనుగెక్కినంత సంబరపడ్డారు.

శ్రీనివాసా లాడ్జి ఆ ఊరి మునిసిపాలిటీ మాజీ ఛైర్మన్‌గారిది. సత్యం ఉద్యోగంలో చేరే రోజు ఆయన్ని చూశాడు.

"నువ్వు కొంచం అక్కడుండి అన్ని పనులూ కనిపెట్టుకునుంటే చాలు. ఏదో జరుగుతుందని, గొడవలొస్తాయనీ కంగారుపడి భయపడకు. ఊళ్ళో అందరూ మనవాళ్లే. ఏ గొడవా రాదు. ఏం జరిగినా నేనున్నాను.... నేను చూసుకుంటాను...." అన్నాడాయన. అప్పుడు ఆయన మాటలు అంతగా అర్థం కాలేదు సత్యానికి. పక్కనే వున్న తండ్రిని అడుగుదామనుకున్నాడు, కానీ అవకాశం దొరకలేదు. మాజీ ఛైర్మన్‌గారి మాటల్లోని అంతరార్థం లాడ్జిలో చేరాక తెలిసింది.

లాడ్జిలో పరిస్థితి, వాతావరణం పూర్తిగా అర్థం అయ్యాక ఆ ఉద్యోగం మానేద్దామా అనుకున్నాడు. నిరుద్యోగం భయపెట్టింది. నెలకి రెండొందల జీతం చూస్తూ ఒదులుకోటం పెద్ద నిధిని వదులుకోటమే అనిపించింది. వొదల్లేక, యిమడ్లేక ఆరోజు నుంచీ యాతనగానే వుంది సత్యానికి.

తాగుడు..... పేకాట..... బ్రాకెట్..... ఆడవాళ్ళు..... బ్రోకర్లు..... రూపాయికోసం, పావలాకోసం ఎన్నోరకాల కక్కుర్తి, ఎత్తులు, ప్రయాస..... రోజురోజుకి మొండిగా, మోటుగా మారిపోతున్న మనుషులు.... వీటన్నింటి మధ్యా యిబ్బందిగా, అసహనంగా గడుపుతూనే వున్నాడు సత్యం. అనారోగ్యమే ఆనందంగా, మొరటుతనమే జీవితంగా చెలామణీ అయిపోతోంది ఆ శ్రీనివాసాలాడ్జిలో.

మరో అరగంటకి మేడ మీంచి కిందికొచ్చింది లక్ష్మి. కిందికి రావటమే తిన్నగా సత్యం దగ్గరకొచ్చి రూమ్ తాళం చెవి యిచ్చింది.

అరగంట క్రితం మేడమీదికి వెళ్లిన లక్ష్మి వొంటికి, యిప్పుడు తిరిగొచ్చిన లక్ష్మి ఒంటికి తేడా ఏమైనా ఉందా అన్నట్టు ఆమె వైపు పట్టిపట్టి చూశాడు సత్యం.

"సచ్చినోడు ఒళ్ళంతా కుళ్ళబొడిచేశాడు. టీ పడితేనే గానీ లాభంలేదు....... తెప్పించు కుందామా......" అంది లక్ష్మి కౌంటర్ పక్కకొచ్చి నిలబడుతూ.

"సరే ! అన్నట్టు తలూపి కుర్రాడిని పిలిచాడు సత్యం.... టీ చెప్పాడు. ఇంకా లక్ష్మి వేపే చూస్తున్నాడు సత్యం. మనసులో వేడి ఆలోచనలు కదుల్తూనే వున్నాయి. సత్యం ఆలోచనకీ చూపుకీ లక్ష్మి మెడమీద నల్లగా కమిలిన మచ్చ ఒకేసారి కనిపించింది. వెంటనే.... "ఆ మచ్చేమిటి లక్ష్మీ" అనడిగాడు....

చేత్తో తడుముకుంటూ.... "సచ్చినోడు కొరికాడు....." అంది లక్ష్మి.

"మరి నెప్పెట్టలేదూ....." అన్నాడు సత్యం.

"ఎందుకు పెట్టదూ....." అంది లక్ష్మి నవ్వుతూ.

ఆ నవ్వు బాణంలా వచ్చి గుచ్చుకుంది సత్యానికి.

లక్ష్మిని ఆ మచ్చ గురించి అడిగినపుడు తనలో సానుభూతి లేదని సత్యానికి తెలుసు.

ఆ గాయం వెనుక, ఆ మచ్చ వెనక వున్న కసిని, వుద్రేకాన్ని అంచనా వేసుకుంటోంది సత్యం మనసు. లక్ష్మి అలా నవ్వటం, మెత్తగా జవాబు చెప్పటంతో సత్యం యింక సూటిగా లక్ష్మి వేపు చూళ్ళేక తల దించుకున్నాడు.

కుర్రాడు టీ తెచ్చి కౌంటర్ మీద పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు..... టీ తాగుతుండగా లక్ష్మి సత్యం వేపు చూస్తూ.... "నీ బాధ నాకు తెలుసు..... ఎన్నాళ్ళిలా యాతనపడతావు చెప్పు.... ఎదురుగా అస్తమానం యివన్నీ చూస్తూ నీ వయసుని బిగబట్టుకుని ఎందుకీ బాధ..... మనం తప్పు వొప్పు అని ఆలోచించేలా వుందా బతుకు.... అందుకే తొందరగా అటో ఇటో తేల్చుకో....." అంది. అని కారా కిళ్ళీ కోసం వెళ్ళింది.

"అవును. లక్ష్మి అన్నట్టు ఎన్నాళ్ళిలా..... ఎటో అటు తేల్చుకోవాలి.... అయినా తప్పేముంది. తనొక్కడూ మడికట్టుక్కూచున్నంత మాత్రాన లక్ష్మి వాళ్ళ జీవితాలు మారిపోతాయా.... వాళ్ళకి మగాళ్ళ బాధ తప్పిపోతుందా.... తప్పేం వుంది... అందరిలాగే తనూ డబ్బిచ్చేస్తే సరి.... లక్ష్మి ఒంటివేపు, మరో సరస్వతి శరీరం వేపు పరిగెడుతున్నాయి సత్యం ఆలోచనలు. వున్నట్టుండి వులిక్కిపడ్డాడు.... అలా పరిగెడుతున్న ఆలోచనకి కొరడా దెబ్బ తగిలినట్టైంది.

'ఛ..... ఎంత దారుణం.... నిత్యం యిక్కడి దారిద్ర్యాన్ని చూస్తూ అందులోని నికృష్టాన్నీ, సంపాయించిన రూపాయలో పావలా ఐనా తిన్నగా వాళ్ళ కడుపుకి చేరని యీ ఆడ శరీరాల బానిసత్వాన్ని చూస్తూ..... దీనికన్నా అమానుషం ఇంకోటి లేదని మధనపడిన తనలో ఎంత మార్పు..... లక్ష్మితో సంపర్కం డబ్బిచ్చేస్తే సబబే అన్న స్థితికి తను దిగజారాడంటే....'. అసహనంగా లేచాడు సత్యం. ఆ హాలునంతా కలయచూశాడు..... బ్రోకర్ రాములు, రిక్షా జోగులు మెట్ల మీద కూచుని బ్రాకెట్ చార్టు చూస్తున్నారు. అప్పుడే లక్ష్మి, సరస్వతి కలిసి మెట్లెక్కుతున్నారు. తను ఎక్కడ్నించో ఎక్కడికో పడిపోతున్నట్టనిపించింది సత్యానికి. పిలిచి పలకరిస్తే చాలు జోగులు బూతుకబుర్లే చెపుతాడు.... కాస్సేపు దగ్గరుంటే చాలు రాములు ఏ ఆడది ఎలాటిదో చెప్పే డిక్షనరీలా వాగుతాడు. లక్ష్మి.... సరస్వతి అందరి పద్ధతీ తెలుసు. తనలోని ఆరాటానికి బాధకి వీళ్ళు ఆధారమని తెలుసు. అయినా వీళ్ళెవరి మీదా కోపంగా లేదు సత్యానికి. వాళ్ళందరి మీద యిష్టంగానే వుంది. ఆలోచనసాగిన కొద్దీ కోపమంతా ఆ లాడ్జి మీద, ఆ వాతావరణం మీద కలుగుతోంది. ఓ గంటసేపు మధనపడ్డాడు.

ఆ తర్వాత సత్యం ఆలోచన వో దారికి వచ్చేసింది. తనింకా అదే వాతావరణంలో వుండటం ఏ మాత్రం మంచిది కాదనుకున్నాడు.

★ ★ ★

తనలో తను తర్జన భర్జన పడ్డా చివరికి తండ్రికి చెప్పేశాడు. "లాడ్జిలో ఆ వుద్యోగం చెయ్యటం తనకిష్టం లేదని....." తండ్రితో అలా చెప్పేశాక పెద్ద బరువు తీరినట్టనిపించింది సత్యానికి.

సత్యం అన్నది వినగానే దెబ్బతిన్న పక్షిలా అయింది ఆయన ముఖం. ఓ క్షణానికి నెమ్మదిగా..... "ఏం..... ఏం జరిగిందీ.....!" అని అడిగారు.

"కొత్తగా ఏం జరగలేదు.... కానీ అక్కడ ఆ వాతావరణమే బాగోలేదు. తాగుడు, పేకాట.... ఆడాళ్ళ గొడవలు.... వీటిమధ్య నాకు ఏదోలా వుంది" అన్నాడు సత్యం.

ఆయన చాలాసేపు ఏం మాట్లాడలేదు. ఆయన మౌనం చూసి తను చెప్పిన విషయం తండ్రికి అర్థమైందని ఆనందించాడు సత్యం.

సత్యం అనుకున్నట్టుగానే ఆయనకి విషయం అర్థమైంది. దాంతోపాటు కొడుకు పాతికేళ్ళ వయసు, మంచివేపు మొగ్గుచూపించే సత్యం మనసు కూడా ఆయనకి గుర్తొచ్చాయి. అయినా వీటన్నింటి కన్నా సత్యం తెచ్చే రెండొందల జీతంతో తీర్చాలనుకున్న అప్పులు, అంచనాలు మరింత బలంగా గుర్తొచ్చాయి.

చివరికి బలవంతంగా గొంతు పెగుల్చుకుని, కన్నీళ్ళు మాత్రమే తక్కువైన ముఖంతో..... "నువ్వలా అంటే నేనేం చెప్పను సత్యం. దొరక్క దొరక్క యిన్నాళ్ళకి ఈ వుద్యోగమేనా దొరికింది. నాలో ఏ మాత్రం ఓపిక మిగులుందో నీకు తెలియంది కాదు. నీ సాయముంటేనే మనిల్లు అంతంతమాత్రం. నువ్వీ వుద్యోగం మానేస్తే ఏ పూట పస్తుండాల్సి వస్తుందోనన్న బెంగ తప్పదు. నీ మనసు నాకు తెలుసు.... నువ్వే కొంచం నిలదొక్కుకుంటే సరి" అన్నాడాయన. అన్నవి నాలుగు మాటలే అయినా చిన్నకుర్రాడిలా ప్రాధేయపడుతున్న తండ్రి దైన్యం సత్యం మనసులోకి పెద్ద బండరాయిలా దిగింది.

తనని తప్పనిసరి వ్యభిచారానికి పంపుతున్నట్టున్న తండ్రి ముఖం చూస్తూ యింకేం మాట్లాడలేక పోయాడు సత్యం.

★ ★ ★

రోజులు గడుస్తూనే ఉన్నాయి. శ్రీనివాసా లాడ్జిలో సత్యం ఉద్యోగం చేస్తూనే వున్నాడు. రోజురోజుకి పెరుగుతున్న వేడితో సత్యం కోరిక వుడుకుతూనే వుంది. సరస్వతి కనిపిస్తూనే ఉంది. లక్ష్మి ఆహ్వానిస్తూనే వుంది. ఆఖరికి ఓరోజు లక్ష్మి సరస్వతి కలిసి తమ మనసులో మాట బైటపెట్టారు.

"మనం యిక్కడ కలిసి మెలిసి గడపటం మొదలై నెలదాటింది. ఎక్కడున్నావు గొంగళీ అంటే.... వేసించోటే అన్నట్లుంది నీ ధోరణి. కొంచం మేం చెప్పేది మనసు పెట్టి విను"..... అని వివరంగా సంగతంతా చెప్పారు. దానివల్ల సత్యం వాటాకి వచ్చే లాభం ఎంతో కూడా చెప్పారు.

ఆ లాడ్జిలో లక్ష్మిగానీ, సరస్వతిగానీ, మరే ఆడమనిషేగానీ ఓసారి మగ మనిషితో గడిపినందుకుగాను రూము అద్దెగా అయిదు రూపాయలు లాడ్జికి కడతారు. అలా వాళ్ళు కట్టే డబ్బుకి రసీదులు లెక్కలు లేవు. ఏరోజు ఎవరు ఎంత అలా కట్టిందీ చిన్న పుస్తకంలో రాస్తాడు సత్యం. ఆ లెక్కని బట్టే లక్ష్మీవాళ్ళు వాళ్ళ ఓనర్‌కి కట్టే డబ్బు, మిగిలిన మామూళ్ళు వుంటాయి. అందుకని లక్ష్మి, సరస్వతి కలిసి సూచించిందేమిటంటే, రోజూ వాళ్ళ లెక్కల్లో చెరో ట్రిప్పు సత్యం తక్కువ రాస్తే ఎవరికీ పెద్దగా అనుమానం వచ్చే అవకాశం లేదు. సత్యానికి రోజుకి పదిచొప్పున నెలకి మూడొందలు మిగుల్తాయి. జీతం కన్నా యీ జీతం ఎక్కువ.

వాళ్ళు చెప్పిన వెంటనే విషయం అర్థం కాలేదు సత్యానికి. లక్ష్మి మరోసారి వివరంగా చెప్పింది. విషయం అర్థమైనా సత్యానికి ఆ పద్ధతి వొప్పుకోవాలనిపించలేదు. వ్యాపారంలో వాటాలాగా కనిపించినా ఏదో దోపిడీలో వాటాలా అనిపించింది సత్యానికి. కావాలంటే వాళ్ళు చెప్పినట్లే లెక్కలు రాస్తానన్నాడు. కానీ తనకి మాత్రం డబ్బొద్దన్నాడు. దానికి సరస్వతి కొంచెం మొగ్గినా లక్ష్మి వొప్పుకోలేదు.

"అతనా యింతవరకూ మనని ముట్టుకోలేదు. తన డబ్బుతో టీలు, కాఫీలు తాగిస్తాడు కానీ మన దగ్గర టీచుక్కేనా తాగడు. యిప్పుడూ అదే పద్ధతి అంటే ఎలా.... వొద్దు.... ఎప్పటికేనా అతను సరేనంటేనే చేద్దాం.... యిన్నాళ్లూ యిలా బతకలా.... యిప్పుడూ అలాగే బతుకుదాం" అంది లక్ష్మి. లక్ష్మి అలా అన్నా సత్యం ఏం మాట్లాడలేదు. ఆ విషయం అంతటితో ఆగిపోయింది. నిజాయితీ అని అన్నా

అనకపోయినా, లక్ష్మి ఆ విషయంలో ప్రవర్తించిన తీరు సత్యానికి నచ్చింది. శరీరాలు కలవకపోయినా లక్ష్మి మానసికంగా సత్యానికి మరింత దగ్గరైంది. తనలాగే లక్ష్మీ తప్పనిసరి జీవితాన్నే గడుపుతోందని పించింది.

ఏ గొడవా జరక్కపోతే రోజులెలా గడిచేవో.... కానీ ఆరోజు అకస్మాత్తుగా ఆ గొడవ జరిగింది.

ఆ వూరు సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టర్‌కి బదిలీ అయి కొత్తాయన వచ్చాడు. కొత్తాయిన్ని కలుసుకోటంలో మాజీ ఛైర్మన్‌గారు రెండు రోజులు బద్ధకించారు. అంతే ఆ రా... అనుకోకుండా శ్రీనివాస లాడ్జి మీద రైడింగ్ జరిగింది. అలాగే వూళ్లో చాలా వాటిమీద కూడా రైడింగ్ జరిగింది.

లాడ్జిలో దొరికిన ఆడాళ్ళతో పాటు, సత్యాన్నీ అరెస్టు చేశారు.

లాడ్జి మీద రైడింగు, సత్యం అరెస్టు వార్త మాజీ ఛైర్మన్ గారితో పాటు సత్యం తండ్రికీ చేరింది. అటువంటి గొడవలు అలవాటు లేకపోవటం వల్ల సత్యం తండ్రి విపరీతంగా బాధపడ్డాడు. చాలాసేపు ఏం చెయ్యాలో తోచక చివరికి లాడ్జి ఓనర్ దగ్గరికి పరుగెత్తాడు. గమ్యం చేరేవరకు తనని తాను తిట్టుకుంటూనే వున్నాడు ఆయన. సత్యం వద్దంటున్నా ఆ వుద్యోగానికి పంపి తన కొంప తనే కాల్చుకున్నాని మాజీ ఛైర్మన్‌గారి ముందు గోల పెట్టాడు.

"చూడండి.... యీ వ్యాపారంలో యిలాంటి గొడవలు మామూలే.... మీరు వూరికే కంగారు పడకండి. మీవాణ్ణి రేపీపాటికి విడిపిస్తాను. కోర్టులో కేసూ అదీ లేకుండా చూద్దాం. మీరు అనవసరంగా హడావిడిపడి అల్లరి చెయ్యకండి...." అని నచ్చచెప్పి పంపేశారు మాజీ ఛైర్మన్‌గారు సత్యం తండ్రిని.

తనంతగా తను చెయ్యగలిగిందేం లేదు కాబట్టి వెనక్కి రాక తప్పలేదు సత్యం తండ్రికి. ఈ గొడవలోంచి కొడుకు బైటపడితే తిరిగి చచ్చినా ఆ వుద్యోగానికి సత్యాన్ని పంపకూడదనుకున్నాడాయన.

జరిగిన గొడవకన్నా, సత్యానికి యీ వుద్యోగం యిష్టం లేదన్నమాట ఎక్కువ యిబ్బంది కలిగించింది మాజీ ఛైర్మన్ గారికి. "అసలే యిష్టం లేనివాడు.... యీ గొడవ జరిగాక మళ్ళీ వుద్యోగానికి రాడు.... నమ్మకంగా పనిచేస్తున్నాడు, లాడ్జి ఆదాయం పెరిగింది. మళ్ళీ ఎవణ్ణో ఒకణ్ణి పట్టుకోవాలి.... వెధవ తలనొప్పి....." అనుకున్నాడాయన.

తలనొప్పి అనుకుంటూనే వెళ్ళి కొత్త సర్కిల్‌ని కలిశాడు. ఒకళ్ళ మీద మరొకళ్ళకి తిక్కగానే వున్నా, పరస్పర అవసరాల దృష్ట్యా యిద్దరూ రాజీ పడ్డారు. కానీ యీ కేసుకి మాత్రం రాజీకి వొప్పుకోలేదు సర్కిల్. "నేను వూళ్ళోకి రాగానే మొదట బుక్ చేసిన కేసులు, వీటిని కోర్టుకి వెళ్ళనివ్వండి. నాకూ కొంత పేరు అవసరమేగా. ఆ తర్వాత మనం మీరన్నట్టే చేద్దాం....." అన్నాడు సర్కిల్.

"సరే" ననక తప్పలేదు మాజీ ఛైర్మన్ గారికి.

అరెస్ట్ అవగానే భయం, సిగ్గు, అవమానం అన్నీ కలిసి బాధించాయి సత్యాన్ని. ఒకే సెల్‌లో వుండటం వల్ల లక్ష్మే అన్నిరకాలుగా ధైర్యం చెప్పింది. మర్నాడు సత్యం బెయిలు మీద విడుదలయ్యాడు. విడిపించిన లాడ్జి ఓనరుగారితో మాట్లాడుతూ "జైల్లో వున్న ఆడాళ్ళ సంగతేమిటన్నాడు".

"అది వాళ్ళ ఓనర్ చూసుకుంటాడు. మనకి సంబంధం లేదు....." అన్నాడాయన.

ఇంటికి తీసకెళ్ళి నెమ్మదిగా విషయం అంతా సత్యానికి చెప్పాడాయన. కేసు తప్పలేదని, కేసుకూడా సత్యం మీదే పెట్టటం జరిగిందని, అందులో లాడ్జి ఓనర్‌కి తెలియకుండా సత్యమే యీ వ్యవహారం నడిపించినట్టు కేసు వుంటుందని దానికి ఏం సమాధానం కోర్టులో చెప్పాలో లాయరు చెపుతాడని. అన్ని వివరాలు చెప్పాడాయన. చెప్పి "చూడు సత్యం.... ఈసారి సర్కిల్‌తో పేచీవల్ల కానీ అస్తమానం

యిలా గొడవలు జరగవు. నువ్వు కంగారుపడి వుద్యోగం మానేయాల్సిన పనిలేదు. నీకేం కావాలన్నా నన్ను అడుగు" అన్నాడాయన.

సరేనన్నట్టు తలూపాడు సత్యం.

కేసు పూర్తవటానికి పదిహేను రోజులు పట్టింది. సత్యానికి అయిదువందలు ఫైను వేశారు. అది లాడ్జి వోనర్ కట్టేశాడు. సత్యం జీతం యాభై రూపాయలు పెంచారు కూడా.

అన్ని గొడవలు పూర్తయిన రోజున సత్యం లాడ్జికి వెడుతుండగా సత్యం తండ్రి "జరిగిన గొడవేదో జరిగిపోయింది. ఇంక యీ వుద్యోగం మానేయి బాబూ...." అన్నాడాయన.

"ఫరవాలేదు నాన్న.... యిప్పుడింక యిది మానినా, మానకపోయినా ఒకటే...." అన్నాడు సత్యం లాడ్జికి వెడుతూ....

మరో నాలుగు రోజులకి శ్రీనివాస లాడ్జి తిరిగి పాత హోదాకి వచ్చేసింది. లక్ష్మి, సరస్వతి లాంటి పాతవాళ్ళతో పాటు కొత్తవాళ్ళు శారదా, అనసూయా కూడా వచ్చారు.

సత్యం ఆ రాత్రి లక్ష్మితో మాట్లాడుతూ, మాట్లాడుతూ నెమ్మదిగా దగ్గరికి తీసుకున్నాడు.... తీసుకుని.... "నువ్వు యిదివరకు చెప్పావు గుర్తుందా.... లెక్కల్లో ట్రిప్పులు తగ్గించి రాయటం.... అలా చేద్దాం...." అన్నాడు.

"నిజంగానా" అంది లక్ష్మి యింత ముఖం చేసుకుని నవ్వుతూ.

"నిజంగానే...." అన్నాడు సత్యం కూడా నవ్వుతూ.

ఆ యిద్దరి నవ్వుల్లోనూ బైటికి కనపడని విషాదం, వాళ్ళిద్దరికీ అర్థమైంది.

"మొత్తానికి మారేవన్నమాట...." అంది లక్ష్మి సత్యానికి యింకా దగ్గరవుతూ.

"మారటం కాదు... మార్చటం.... యిలా మనని మార్చటమే మనచుట్టూ వున్న వాతావరణం పద్ధతైనప్పుడు దాని బలానికి మనం తట్టుకోలేనప్పుడు ఏం చెయ్యటం చెప్పు....." అన్నాడు.

పరస్పరం చేరువ, తోడు.... ఈ విలువ యిద్దరికీ తెలుస్తోంది. ఏదోరకంగా శక్తిని కూర్చుకుని ఆ తప్పనిసరి జీవితం నుంచి బైటపడాలన్న ఆశ ఇద్దరికీ కలిగింది. అందుకు ఆ చీకటి బతుకు కొన్నాళ్ళపాటు తప్పదని యిద్దరికీ తెలుసు.

ఇద్దరూ కలిసి ఆ లాడ్జి చీకట్లోనే జీవితాన్ని వెతుక్కునే ప్రయత్నంలో వున్నచోటు నుంచి మరికొంచం కిందికి వొరిగారు.

• *'జ్యోతి' మాసపత్రిక దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక - 1980*